

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**ЈАВНО ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА
СТРАТЕГИЈАТА ЗА РАЗВОЈ НА ПЛАТНИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА
ЗА ПЕРИОДОТ 2013-2017 ГОДИНА**

**ОБРАЌАЊЕ НА ГУВЕРНЕРОТ НА НАРОДНАТА БАНКА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА, Г. ДИМИТАР БОГОВ**

29.5.2013 година, НБРМ

Народна банка на Република Македонија
бул. „Кузман Јосифовски-Питу“ бр. 1, 1000 Скопје, Република Македонија
Телефони: 02 3108 108 (Централа); 02 3121 144; 3125 388
Факс: 02 3108 357 (Централа); 02 3124 054
Е-пошта: governorsoffice@nbrm.mk
www.nbrm.mk

Почитуван г. Зоран Ставрески, заменик на претседателот на Владата и министер за финансии,

Почитуван г. Ѓорѓи Јанчевски, претседател на Здружението за банкарство при Стопанската комора на Република Македонија,

Почитувани претставници од банкарскиот и небанкарскиот сектор,

Почитувани гости,

Република Македонија во процесот на реформи и осовременување на платните системи на земјите од Централна и Југоисточна Европа беше предводник во регионот и пошироко. Од денешна дистанца, не само што може да се потврди дека реформата на националниот платен систем во 2001 година беше една од најуспешните реформи, туку воспоставениот платен систем на Република Македонија преставуваше и сè уште претставува солидна основа како за ефикасното спроведување на монетарната политика, така и за фискалната политика и пред сè, за сигурно и ефикасно извршување на плаќањата во македонската економија.

Каква беше и каква е улогата на Народната банка во овој домен? Улогата на Народната банка во националниот платен систем е повеќедимензионална. Народната банка е оператор на единствениот систем за бруто-порамнување во реално време, односно има улога на агент за порамнување за другите платни системи, Народната банка спроведува надгледување на платните системи, со цел да се отстранат евентуалните ризици коишто произлегуваат од нивното функционирање, и Народната банка активно учествува во сите иницијативи коишто се однесуваат на развојот и осовременувањето на платните системи. Во овој контекст, Народната банка придонесува кон одржување стабилна финансиска пазарна инфраструктура, кон безбедно и ефикасно спроведување на трансакциите на економските агенти и кон развој на домашниот платен систем согласно со современите светски трендови.

Сепак, развојот на платниот систем зависи од меѓусебната соработка и залагањето на сите вклучени страни, при што од клучно значење е координираниот пристап.

Почитувани,

Оваа стратегија претставува заедничка визија на сите релевантни учесници во националниот платен систем за насоката во која треба да се развива. Таа се заснова врз заедничките согледувања за тековните состојби во извршувањето на домашните и надворешните плаќања, како и врз потребите за зголемување на сигурноста и ефикасноста преку примена на последните технолошки достигнувања и на меѓународните стандарди. Притоа, стратегиските насоки во овој домен произлегуваат и од **јасната ориентација на Република Македонија да стане членка на Европската Унија, а со тоа и Народната банка на Република Македонија да стане дел од Европскиот систем на централни банки**. Во овој контекст, клучни се осум приоритетни области.

Затоа, дозволете ми на кусо да се осврнам на заеднички поставените стратегиски насоки за развој на платниот систем на Република Македонија, за чиешто остварување Народната банка ќе даде силна поддршка.

Општо земено,

Спроведувањето на **европските пазарни аранжмани, стандарди, правила и процедури** се составен дел на Стратегијата, односно усогласувањето на националната правна рамка со законодавството на Европската Унија претставува основа за спроведување на Стратегијата. Оттука, од клучно значење е договорениот пристап за постепено усогласување и за координирани активности на регулаторите со економските субјекти, при што од страна на Народната банка е направена анализа на дел од директивите на ЕУ со кои треба да придонесе кон постепеното хармонизирање на националното и европското законодавство.

Во доменот на **платните инструменти и платежната инфраструктура**, приоритетите се однесуваат на постепено спроведување на меѓународните и европските стандарди и правила, што би обезбедило ефикасно вклучување на нашата платежна инфраструктура во **единствената европска платежна област - СЕПА**. За нивното спроведување клучна ќе биде меѓуинституционалната соработка. Во тие рамки, работната група на

Националниот совет за директни задолжувања, со активна вклученост на КИБС, спроведе низа активности за воведување инструмент за директно задолжување во земјата и поставување национална шема, врз основа на стандардите и правилата на СЕПА.

Понатаму, Стратегијата содржи определби за **унапредување на националната платежна статистика и усогласување со методологијата за платежната статистика на Европската централна банка**. Во овој домен, во рамки на Народната банка веќе се преземени првите чекори. За таа цел е изработена „Споредбена анализа на платежната статистика на ЕЦБ со платежната статистика на НБРМ“ во која, меѓу другото, е даден осврт и на предлог-мерките што треба да се преземат за усогласување на националната со европската платежна статистика.

Натамошното усогласување со новите меѓународни стандарди за работа на платните системи и на системите за порамнување хартии од вредност, исто така, е среднорочна стратегиска определба.

Во овој домен Народната банка, во соработка со Централната банка на Холандија, веќе ја вовеле функцијата на надгледување на платните системи во согласност со пристапот на ЕЦБ, така што меѓународните стандарди за работа на системски важните платни системи, т.н. Базични принципи на БИС, беа прифатени и воведени како национални.

Со Стратегијата за првпат се планирани координирани активности за **зголемување на ефикасноста и на надворешните плаќања**. Имено, Народната банка врз основа на анализата на средствата и капацитетите потребни за премин од индиректен кон директен начин на прибирање на податоците за составување на билансот на плаќања, постепено ќе ја укине обврската за банките да известуваат за платните трансакции со странство за потребите на статистиката. Ваквите промени се заради подготовка на Република Македонија за примена на најновите мерки на ЕУ за зголемување на ефикасноста на прекуграничните плаќања, преку укинување на ваквиот статистички систем на известување.

Во Стратегијата посебно внимание му се посветува **и на јакнењето на институционалните капацитети**, преку обезбедување техничка помош и

стручно усовршување на вработените преку разни форми на меѓународна соработка и пристапните инструменти на ЕУ. Во овој домен Народната банка има активна улога. Имено, организирањето на меѓународните конференции за платните системи и системите за хартии од вредност во соработка со централните банки на Холандија и Португалија, а оваа година шести пат по ред, претставува добра основа за ефективно спроведување на предвидените стратегиски насоки преку користење на практичното искуство на нашите колеги од централните банки на земјите-членки на ЕУ.

Почитувани,

Искуствата на светско ниво покажуваат дека нема единствен рецепт за развој на платните системи. Сепак, прашањата коишто се јавуваат во процесот на развој и реформи во оваа област во голем дел се слични. Пример: Кој треба да биде вклучен и кој треба да го иницира овој процес? Кои се приоритетите во кои треба да се инвестира? Кои се различните инфраструктурни потреби и кои се институционалните аранжмани за нивна поддршка?

Во врска со сите овие прашања, Народната банка, Министерството за финансии и Здружението на банкарството обезбедија **современ пристап на дефинирање на развојот на националниот платен систем преку основање и учество во работата на Националниот совет за платни системи** и формирање работни групи во рамки на Советот по примерот на Европскиот платен совет, со што, пак, се обезбедува меѓуинституционална соработка и вклученост на сите институции релевантни за сигурното и ефикасно извршување на плаќањата.

На крајот, би сакал да го изразам своето задоволство за чинот на заедничкото потпишување на Изјавата за прифаќање на Стратегијата од трите институции што се носители на развојот на платниот систем, со што даваме јасен сигнал за подготвеноста за меѓусебната соработка и за поддршката од институциите за нејзиното спроведување.

Ви благодарам на Вашето внимание и присуство.